

Small State Influence in the European Union:

The case of Sweden

Författare: Erik Balod 920428-5416

Handledare: Maria Hellman

Examinator: Professor Jan Hallenberg

Försvårshögskolan
Institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap

C-opsats - Påbyggnadskursen i Statsvetenskap med
inriktning Säkerhetspolitik HT 2013

2014-01-10

Abstract:

Uppsatsen behandlar små staters möjligheter att utöva inflytande inom EU. Detta är intressant då en större del av de europeiska medlemsstaterna består av mindre stater. Studiens empiri har varit till för att belysa det svenska nationella arbetet kring organiserad brottslighet och utformandet av Stockholmsprogrammet, då med hänsyn till att Sverige var ordförandeland i EU:s ministerråd hösten 2009. Utifrån Stockholmsprogrammet skapades sedan EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS). Denna undersökning har ämnat belysa till vilken grad Sverige har använt sitt ordförandeskap för att utöva inflytande i skapandet av Stockholmsprogrammet och till vilken grad detta inflytande hade på EU:s interna säkerhetsstrategi som skapades under det spanska ordförandeskapet våren 2010. Studiens teoretiska anknytning har varit forskning som bedrivits kring småstaters möjlighet till att utöva inflytande i EU. Undersökningen har genomförts utifrån två metodologiska steg, det första steget har gjorts genom en explaining-outcome process-tracing för att se på det svenska arbetet fram till Stockholmsprogrammet och den andra delen av studien har genomförts genom en kvalitativ innehållsanalys, för att utröna ifall det svenska inflytandet från Stockholmsprogrammet gett några avtryck på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS).

Resultatet för studien visar på att Sverige sett ordförandeskapet i EU som en essentiell plattform för att implementera nationella intressen och åsikter på den europeiska nivån. Undersökningen har sträckt sig från 2007 då Sverige startade sin nationella satsning mot grovt organiserad brottslighet till 2010 då både Stockholmsprogrammet och EU:s interna säkerhetsstrategi togs i bruk. Undersökningen tillbakavisar Diane Pankes teori att äldre småstater tenderar att inte se ordförandeskapet som ett centralt forum för att utöva inflytande, något denna studie i motsats påvisar att Sverige gjort. Studien har även visat på att det svenska inflytandet har gett vissa avtryck på den europeiska interna säkerhetsstrategin (ISS).

Nyckelord: EU, Småstater, inflytande, Sverige, EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS), Stockholmsprogrammet, organiserad brottslighet.

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	5
1.1 Forskningsproblem.....	5
1.2 Syfte och frågeställning.....	6
1.3 Definition av Organiserad brottslighet.....	6
1.4 Disposition.....	8
2. Teorianknytning.....	8
3. Metod & material.....	12
3.1 Material.....	12
3.2 Metod.....	13
3.2.1 Explaining-Outcome process-tracing.....	14
3.2.2 Kvalitativ innehållsanalys.....	16
3.3 Källkritik.....	17
3.4 Avgränsningar.....	18
4. Vägen fram till Stockholmsprogrammet (SP).....	19
4.1 Sveriges regering/riksdag.....	19
4.1.2 Svenska statens arbete kring organiserad brottslighet.....	19
4.2 Sveriges ordförandeskap i EU.....	21
4.2.1 Stockholmsprogrammet.....	21
4.2.1.1 Ordförandeskapet.....	22
4.2.1.2 Vikten av samarbete och ständiga kompromisser.....	22
4.2.1.3 Informationsutbyte.....	23
4.2.1.4 Tandläkarmottagningen och vikten av framgång.....	24
5. Stockholmsprogrammets avtryck på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS).....	26
5.1.1 Samarbete.....	26
5.1.2 Informationsutbyte.....	26
5.1.3 Operativt arbete.....	27
6. Analys.....	28
7. Slutsatser.....	31
8. Avslutande reflektioner av studie.....	32
9. Förslag på vidare forskning.....	33
10. Källförteckning.....	34

Förkortningar:

EU	Europeiska Unionen
ISS	Europeiska interna säkerhetsstrategin
GOB	Grov organiserad brottslighet
EUROPOL	Europeiska polisbyrån
EUROJUST	EU: s förstärkning av samarbete på det rättsliga området
OLAF	European Anti-Fraud Office
KBM	Krisberedskapsmyndigheten
MSB	Myndigheten för samhällsskydd & beredskap

1. Introduktion

1.1 Forskningsproblem

Uppsatsen söker utröna Sveriges möjlighet till inflytande i arbetet mot organiserad brottslighet och kring hur Stockholmsprogrammet kom till samt för att presentera vilka avtryck detta arbete gjorde på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS). Detta är intressant då Sverige innehade ordförandeskapet hösten 2009 och hade möjlighet att göra ett avtryck på den europeiska politiken – något som småstater som Sverige kan ha svårt för under ”normala” omständigheter. Att undersöka detta är relevant för att komplettera tidigare forsknings syn på småstaters möjlighet till inflytande.

Sveriges försvars- och säkerhetspolitik har genomgått stora förändringar sedan kalla kriget. En av de största förändringarna som skett sedan kalla kriget är Sveriges medlemskap i den Europeiska Unionen. EU-medlemskapet har kommit att påverka Sverige på flera nivåer, Då Sverige har blivit allt mer integrerade i EU och den europeiska politiken, däribland säkerhetspolitiken. Ett av dessa EU områden är det gemensamma arbetet mot organiserad brottslighet, detta är något som går att finna i EU:s relativt ny utformade interna säkerhetsstrategi (ISS). I äldre forskning kring EU är den allmänna uppfattningen att unionen styrs av de ”stora” medlemsstaterna och att de små staterna har en tendens att följa de större staterna (Gegout, 2002). Dock i nyare forskning har denna syn börjat förändras (Archer & Nugent, 2006). Nu ses småstater ha en viktig roll på den europeiska arenan, även om det kan skilja sig mellan olika småstater. I EU idag finns småstater som till exempel Sverige som varit medlemmar sedan 1995 och sen har vi andra småstater som till exempel Kroatien som blev medlemmar 2013. Staternas möjligheter att påverka inom EU kan se olika ut beroende på hur långt medlemskapet varit, vilka kontakter staten har och dylikt.

Forskning om EU är något som ständigt bedrivs och behövs. Denna undersökning kommer se utifrån en småstats perspektiv då med fokus på ifall Sverige har kunnat påverka utformandet av strategin för organiserad brottslighet i ISS, utifrån det svenska ordförandeskapet och Stockholmsprogrammet. Ur ett samhällsvetenskapligt perspektiv är det relevant för forskningen att se hur en småstat har möjligheten att driva frågor och utöva inflytande mot en inter-/transnationell organisation som EU.

Organiserad brottslighet är ett område som Sverige sedan 2007 arbetat hårt med, detta till följd från de svenska satsningarna mot det grovt organiserade brottsligheten (GOB satsningarna) detta var något Sverige ämnade ta vidare vid sitt ordförandeskap i EU. För att kunna bekämpa organiserad brottslighet behövde EU-länderna ha samma definition och därför utformade man en gemensam definition 2002 för att effektivt kunna motverka det tillsammans (EU-upplysningen, 2013). Sverige har ingen egen utformad definition utan i sitt nationella arbete mot organiserad brottslighet använder sig Sverige av den gemensamma EU-definitionen (Polisen, 2011. Säkerhetspolisen, 2009, s. 8).

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka a.) hur Sveriges regering/riksdag har ämnat (eller sökt) påverka utformandet av Stockholmsprogrammet i EU, samt b.) om detta avspeglas i EU:s interna säkerhetsstrategi med ursprung från Stockholmsprogrammet, detta för att se på möjligheterna för småstater att driva frågor och utöva inflytande i en transnationell organisation som EU.

Syftet tar sig uttryck i dessa frågeställningar:

- *Hur ämnade Sverige påverka utformandet av Stockholmsprogrammet med hänsyn till dess inflytande som ordförandeland i EU hösten 2009?*
- *Vilka avtryck från Sveriges ordförandeskap med grund i Stockholmsprogrammet kan man se på den europeiska interna säkerhetsstrategin (ISS)?*

1.3 Definition av Organiserad brottslighet

Då någon svensk vedertagen definition av organiserad brottslighet inte finns använder sig Sverige av den europeiska gemensamma definitionen som lades fram 2002. I denna definition används elva stycken kriterier för att definiera ifall det rör sig om organiserad brottslighet. För att något skall klassificeras som organiserad brottslighet måste de fyra första kriterierna (fet markerade) och minst två av de övriga kriterierna vara uppfyllda för att det skall räknas som organiserad brottslighet. Med andra ord sex kriterier måste vara uppfyllda. (Justitiedepartementet, 2008, s. 256)

De elva kriterierna är:

1. **Samverkan mellan fler än två personer.**
2. **Lång eller obegränsad utsträckning i tiden (kriteriet hänför sig till gruppens stabilitet och [potentiella] varaktighet).**
3. **Misstanke om allvarliga kriminella handlingar.**
4. **Strävan efter vinning och/eller makt.**
5. Egna tilldelade uppgifter åt var och en.
6. Någon form av disciplin och kontroll.
7. Verksamhet på internationell nivå.
8. Användandet av våld eller andra metoder för hot.
9. Användandet av kommersiella eller affärsmässiga strukturer.
10. Deltagande i penningtvätt.
11. Otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomi.

(Justitiedepartementet, 2008, s. 256)

EU har valt ut fem områden som är särskilt förknippade med definitionen organiserad brottslighet, dessa har valts att i denna undersökning inte ses som separata utan ses som EU under gemensam flagg som delar av begreppet organiserad brottslighet, dessa är:

- Sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.
- Ekonomisk brottslighet & korruption.
- IT-brottslighet.
- Människohandel.
- Narkotika.

(EU-upplysningen, 2013)

Dessa kommer härnäst benämnas under en och samma term och för undersökningen är det som nämnt *organiserad brottslighet/grov organiserad brottslighet*.

1.4 Disposition

Studien börjar med att redogöra för tidigare forskning och vald teoriansknytning för undersökningen, efter detta tar metod och materialavsnittet över där varje metod har förklarats var för sig för största möjliga tydlighet för läsaren. Vidare tar det första steget av undersökningen vid för att belysa det svenska arbetet mot organiserad brottslighet fram till skapandet och utformandet av Stockholmsprogrammet. Ur detta kommer sedan operationaliseringen för undersökningen benas ut och beskrivas. Denna operationalisering kommer ligga till grund för att se på vilka avtryck Stockholmsprogrammet gjort på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS). Därefter följer en analys och diskussion kopplat mot teori och tidigare forskning för att beröra undersökningens syfte och frågeställningar. Sedan avslutas studien med slutsatser samt ett kortare avsnitt kring reflektion av genomförd studie och ett avsnitt för vidare forskning i ämnet.

2. Teorianknytning

Forskning kring mindre staters inflytande på inter/transnationella organisationer som EU finns, dock är forskning kring enskilda småstaters påverkan på specifika strategier som den relativt nya europeiska interna säkerhetsstrategin (ISS) knapphändig.

En forskare på ämnet som berört småstaters påverkan/inflytande inom EU är Christine Ingebritsen och dennes bok *Small States in International Relations* (Ingebritsen, 2006) som består av olika artiklar som berör småstaters beteende från olika vinklar, som till exempel från dess engagemang i världsmarknaden och/eller dess engagemang i olika politiska områden inom EU. En av dessa artikelförfattare i Ingebritsens bok är Annica Kronsell och hennes artikel *Can Small States Influence EU Norms?* (Kronsell, 2002), Kronsell berör samma problemområde i hänseende till småstaters möjlighet och vilja till påverkan på utformandet av gemensamma strategier inom EU som denna undersökning berör, dock är Kronsells artikel inriktad på miljöfrågan. Kronsell kommer i sin studie fram till att småstater på senare tid har ökat sin förmåga att påverka genom att vara så kallade normsättare i EU. Kronsell undersöker utifrån fyra aspekter för att se på *hur* dessa aspekter har spelat in på Sveriges möjligheter att utöva inflytande över EU:s miljöpolitik (Kronsell, 2002, s. 6). Dessa är 1) Rykte och förväntningar på beteende, 2) Expertis och kunskap som en viktig resurs i den miljöpolitiska

debatten/processen, 3) Centrala faktorn att ha nationella politiska beslut som visar på lyckat engagemang, och 4) lyckad koordination av nationella intressen. (Ibid.) Kronsell lyfter fram att en stats rykte och relationer till andra stater spelar stor roll vid inflytande i EU något denna uppsats även kommer knyta an till. En slutsats som Kronsell drar i sin artikel är att småstater kan ha bättre möjligheter att driva några få nationella intressen vid förhandlingar och på så sätt utöva inflytande över hur frågor drivs i EU, då de kanske inte har resurserna att driva alla frågor utan de inriktar sig på några konkreta frågor för att få ett genomslag.

En stor del av den tidigare forskningen kring hur småstater kan påverka politiken i den europeiska unionen är fokuserad på den ekonomiska sfären och differensen i storlek bland medlemsstaterna. Storlek spelar roll, dock är det inte det enda som styr den politiska debatten i unionen. Detta är något Baldur Thorhallsson tar upp i sin bok *The Role of Small States in the European Union* (Thorhallsson, 2000), Enligt Thorhallsson definieras småstater efter fyra kriterier. Dessa är: storleken på populationen, territoriet, BNP och dess militär kapacitet (Thorhallsson, 2000, ss. 4-7). Dock menar Thorhallsson att storleken skall endast är en variabel bland många för att förstå hur stater söker utöva inflytande. Thorhallsson visar även i sin studie att den materiella förmågan av makt och i synnerhet den uppfattade substantiella makten måste räknas in i hur man definierar omfattningen av en enskild stats möjlighet till inflytande, där den substantiella makten kan anta flera olika former, exempelvis förmågan och viljan till att samarbeta. Thorhallsson tar även upp att ifall man endast fokuserar på makt i hänsyn till småstaters agerande får man inte fram mycket, utan storlek och makt skall bara ses som en variabel i hur småstater agerar för att utöva inflytande. (Thorhallsson & Wivel, 2006, ss. 653-655)

All forskning kring organiserad brottslighet i EU är självfallet endast inte koncentrerad på hur småstater försöker utöva inflytande, utan det finns en uppsjö av studier som berör hur organiserad brottslighet påverkar EU och dess medlemsstater. En av dessa studier har Svante Cornell och Niklas Swanström genomfört på uppdrag av Krisberedskapsmyndigheten (KBM) (nuvarande Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)) inom projektet *Narkotika i Eurasien: smuggling, samhälle, konflikt*, den berörda studien som är en del av detta projekt är *Transnationell brottslighet – ett säkerhetsshot?* (Cornell & Swanström, 2006). Studien berör hur organiserad brottslighet utifrån säkerhetsbegreppet kan utgöra ett hot mot stater och samhällen i Eurasien, som i slutändan kan beröra och vara ett reellt hot mot Sverige. Cornell och Swanström kommer fram till att det finns en tydlig korrelation mellan konfliktdrabbade

områden och svaga eller fallna stater i kopplingen till hur organiserad brottslighet frodas i dessa områden och kan vidare sprida sig till EU och Sverige (Cornell & Swanström, 2006, s. 89). Cornell & Swanströms studie behandlar organiserad brottslighets påverkan på småstater i EU, dock ligger deras fokus utanför denna studie och därav kommer deras undersökning inte utforskas närmare i denna studie.

En forskare som bedrivit forskning kring småstater och dess beteende för att skapa inflytande är Diane Panke, i hennes studie *The Influence of Small States in the EU: Structural Disadvantages and Counterstrategies* (Panke, 2008) behandlar hon vilken/vilka strategi/-er som småstater i EU använder sig av för att utöva inflytande. Hennes studie utgår ifrån de 19 länder som har färre röster i ministerrådet än genomsnittet. Skälet till att dessa länder har färre röster har sin grund i att besluten i ministerrådet röstas efter kvalificerad majoritet, med detta menas ju större folkmängd desto fler röster. Sverige till exempel har 10 röster av de totala 352, dock viktas dessa röster för de mindre staterna så att länderna skall ha någorlunda samma möjligheter att påverka ett beslut. Men trots denna viktning är möjligheterna för ett litet land att påverka sämre än för ett land som Tyskland som har 29 röster (Europeiska Unionens råd). Denna uppsats kommer knyta an till Pankes tankar kring hur stater söker utöva inflytande och för denna studies intresse är Sverige även en av Pankes 19 utvalda stater för hennes studie.

Enligt Panke finns det tre olika *maktdimensioner* för att förklara svårigheterna men även möjligheterna för små länder att ha en påverkan på beslutsprocesser inom EU. Dessa är:

1) *Röstning & förhandlingsförmåga* (voting and bargaining power), 2) *Argumentationsförmåga* (argumentative power) och 3) *moralisk och institutionell makt* (moral and institutional power). (Panke, 2008, s. 5) Med utgångspunkt i dessa tre maktkällor finns det möjlighet för en liten stat att ha en påverkan vid formandet av EU-strategier och politik som är i likhet med den enskilda statens nationella intressen, enligt Panke. (Panke, 2008, s. 6) Denna undersökning kommer att anknyta till två av dessa dimensioner, dessa är 1) *Röstning & förhandlingsförmåga*, och 3) *moralisk & institutionell makt*. Dessa kommer att finnas som stöd i analysen och diskussionen för att illustrera hur Sverige ämnade påverka med olika metoder utformandet av Stockholmsprogrammet och sedan ifall man kan finna några avtryck i ISS utifrån Sveriges arbete med Stockholmsprogrammet. Nedan finner vi en figur som illustrerar hur de två utvalda maktdimensionerna i Pankes resonemang förhåller sig till varandra, beroende på staters svårigheter för att utöva inflytande och påverkan i EU och dess beslutsprocesser.

	Makt typ	Nackdelar för småstater
<i>Röstning & förhandlingsförmåga</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Förhandlingsförmåga och koalitionsmöjligheter under agenda sättningen. ▪ Förhandlingsförmåga och vilja till koalitionsskapande under beslutsprocessen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Låg förhandlings och röst förmåga; färre röster, sämre möjligheter att agera, mindre personal i den nationella delegationen för att utöva olika förhandlingsstrategier. ▪ Många småstater är nya medlemmar och har mindre utvecklade kontakter till andra medlemsstater.
<i>Moralisk & institutionell makt</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Norm opinionsbildning genom moralisk auktoritet baserad på gott rykte och politisk framåtanda. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begränsad institutionell kapacitet och lägre moralisk makt: fattigare stater räknas knappast som politiska företrädare. ▪ Små nya stater har inte haft tid att bygga upp ett gott rykte genom att driva gemensamma europeiska mål.

Bild 1. (Författarens översättning) (Panke, 2008, s. 7)

Ett annat perspektiv utifrån Pankes resultat är att de flesta stater ser småstater som svagare och att de har sämre möjligheter för att kunna påverka beslut inom EU med hänsyn till dess nationella intressen, då utifrån dess moraliska och institutionella makt. Dock har småstater möjligheten att kunna vända de andras syn till en fördel, att småstater ses som en irrelevant pjäs av andra större stater kan nyttjas av småstaterna att åberopa och forma deras inflytande genom dess neutralitet i frågorna. Med andra ord, de kan välja vilka frågor de vill stödja för att lägga större vikt vid några få. (Panke, 2008, s. 9)

Ett resultat som Panke får fram i sin undersökning är att relativt nya småstater har större tendens att använda sig av sitt ordförandeskap i EU för att kunna driva frågor och utöva sitt inflytande än äldre småstater. Panke kommer fram i sin studie att en liten medlemsstat som till exempel Sverige som varit med i EU längre tenderar att inte på samma sätt vilja använda sitt ordförandeskap för att driva sina nationella frågor för att utöva inflytande, utan har redan väletablerade vägar att gå för att utöva inflytande (Panke, 2008, s. 17) Detta är något denna undersökning kommer att ha invändningar emot. Sverige var ordförande i EU:s ministerråd mellan 1 juli – 31 december 2009 och var då drivande genom sitt ordförandeskap vid skapandet av Stockholmsprogrammet som i sin tur under Spaniens ordförandeskap mynnade ut i EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS). Denna undersökning kan komma att komplettera Pankes studie och synen på småstaters inflytande utifrån äldre väletablerade staters möjlighet

och viljan till påverkan—i detta fall Sveriges arbete med att utöva inflytande till formandet av Stockholmsprogrammet genom sitt ordförandeskap.

3. Metod & material

3.1 Material

Det material som använts för studien innefattar tidigare akademisk forskning som bedrivits kring hur småstater ämnar få möjligheter att driva frågor och utöva inflytande i EU.

Det primära materialet för studien har bestått av dokument från Sveriges regering/riksdag som berör det svenska arbetet mot organiserad brottslighet med fokus från 2007-2009. Sedan tar undersökningen fokus på första utkastet till Stockholmsprogrammet, därefter det slutgiltiga Stockholmsprogrammet och sist EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS) som var ett resultat av Stockholmsprogrammet. Både Stockholmsprogrammet och EU:s interna säkerhetsstrategi kom 2010.

Då studien bedrivits i två steg, där det första steget varit en *explaining-outcome process tracing* (process-spårning) har den första delen av process-spårningens material bestått av svenska nationella dokument från regering/riksdag med riktlinjer kring hur det svenska arbetet mot organiserad brottslighet har bedrivits och arbetats fram. Denna process-spårning tar sin startpunkt 2007 då Sverige startade sitt arbete med GOB-satsningarna (grov organiserad brottslighet) till det första utkastet av Stockholmsprogrammet som kom 2009 och sedan det slutgiltiga Stockholmsprogrammet som kom 2010.

Teoretiska forskningspublikationer har även nyttjats och kopplats mot undersökningen för att komplettera tidigare forskning på ämnet. För studien har det bedrivits strategiska val av annan samhällsvetenskaplig forskning (Teorell & Svensson, 2007, s. 84).

I det andra steget har en kvalitativ innehållsanalys tillämpats (se metodavsnittet) för att belysa Sveriges avtryck från Stockholmsprogrammet till EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS).

Informationsinhämtningen har begränsats till att innefatta officiella dokument från EU och Sveriges regering/riksdag. Som ett komplement till studien och för att få en djupare insyn i hur Sverige ville driva och utöva inflytande i EU under sitt ordförandeskap samt för att förstå

hur Sverige arbetade har en djupintervju genomförts med Anna-Carin Svensson, Justitiedepartementets internationella chefsförhandlare. Denna intervju ägde rum på Rosenbad den 17 december 2013. Under denna intervju beskrev Svensson hur Sverige tänkt, sett och vad Sverige gjort för att utöva inflytande på beslutsprocesserna och beslutsformandet av Stockholmsprogrammet och EU:s interna säkerhetsstrategi. Detta har även givit goda insikter i de svenska avsikterna med Stockholmsprogrammet.

3.2 Metod

För denna undersökning har två olika metoder använts då studien delats upp i två steg. Det första steget baserats på Beach & Pedersens *Process-Tracing Methods – Foundations and Guidelines* (Beach & Pedersen, 2013), då genom *explaining-outcome process-tracing* för att se hur Stockholmsprogrammet växt fram utifrån ett svenskt perspektiv kring arbetet mot organiserad brottslighet. Här ligger fokus på innehållet i Stockholmsprogrammet, men även på det processuella, dvs. hur Stockholmsprogrammet växte fram ifrån Sveriges ordförandeskap i EU 2009 och det svenska nationella arbetet kring organiserad brottslighet innan ordförandeskapet, hur det svenska nationella arbetet har arbetats in i EU:s policy skapande. Den andra delen av studien kommer att utgå ifrån en kvalitativ innehållsanalys där målet är att se på vilka svenska avspeglningar man kan se utifrån ordförandeskapet och då från Stockholmsprogrammet i EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS). Fokus kommer ligga på att se vilka likheter/skillnader man kan se från det ursprungliga Stockholmsprogrammet för att se på ISS:en som var ett resultat som kom från Stockholmsprogrammet, där brännpunkten kommer ligga på att se på denna studies fokusområde, organiserad brottslighet.

För tydlighetens skull kommer de två metoderna beskrivas och diskuteras separat i den ordning de har använts i undersökningen, därav kommer genomgången av *explaining-outcome process-tracing* (process-spårning) börja, därefter kommer en genomgång av den utvalda kvalitativa innehållsanalysen ta vid.

3.2.1 Explaining-Outcome process-tracing

Explaining-Outcome Process-Tracing (process-spårning) (författaren har valt att använda den engelska benämningen på metoden då den är mest tillfredställande).

”In explaining-outcome process-tracing, we try to establish a minimally sufficient explanation for why an outcome has been produced in a specific case.” (Beach & Pedersen, 2013, s. 156)

Metoden syftar till att försöka skapa en minimalt tillräcklig förklaring av en utgång av ett specifikt fall, där målet inte är att bygga eller testa en generell teori utan syftet med att tillämpa en *explaining-outcome process-tracing* (process-spårning) är att man vill skapa en tillräcklig förklaring av utgången av det utvalda fallet. För denna undersökning är avsikten att spåra det svenska arbetet som ledde fram till Stockholmsprogrammet.

Enligt Beach & Pedersen finns det tre olika *process-tracing* metoder, nedan finner ni en matris som förklarar skillnaderna mellan dessa tre, detta tydliggör även varför författaren av denna undersökning valt *Purpose 3*.

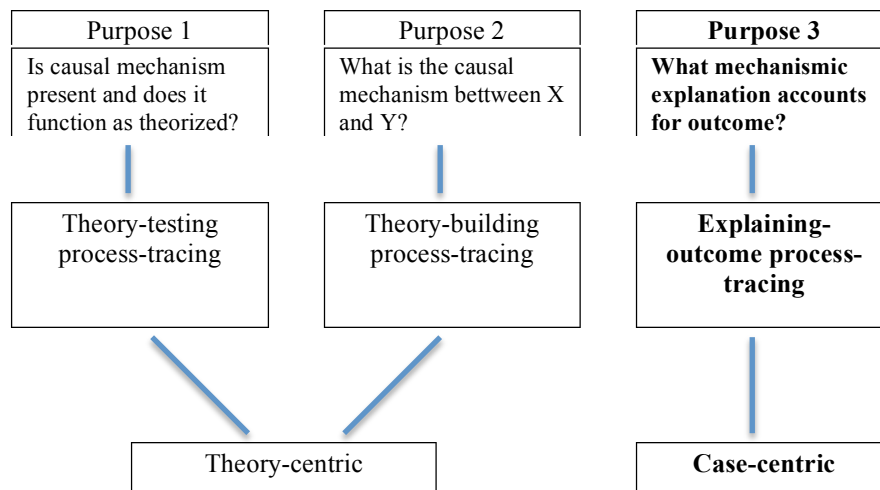

Bild 2. (Beach & Pedersen, 2013, s. 12)

Valet har skett naturligt för undersökningen då den inte letat efter kausala mekanismer för att förklara utgången av ett fall, utan fokus för studien har varit fall centrerat. Undersökningen har som nämnt valt att använda sig av fall centrerad karaktär som lämpar sig bättre för detta fall som vill se på processerna och möjligheterna Sverige haft att utöva inflytande vid skapandet av Stockholmsprogrammet. I denna studie har teori och tidigare forskning funnits

till för att ge ett gott stöd till varför resultatet blev som det blev (Beach & Pedersen, 2013, s. 13).

Vid användandet av en *explaining-outcome process-tracing* i en fall studie av denna art är viljan att förklara varför och hur ett historiskt resultat blev till (Beach & Pedersen, 2013, s. 178), för denna undersökning är det först och främst Stockholmsprogrammet med fokus på det svenska inflytandet men även hur detta inflytande kom att uttryckas i EU:s interna säkerhetsstrategi. De resultat man finner genom fallstudien ger inte bara resultat för det specifika fallet utan har även ambitioner att ge förklaring till liknade resultat och fall. (Beach & Pedersen, 2013, s. 63) Detta ger vissa insikter på generaliserbarheten för metoden. Nackdelen med *explaining-outcome process-tracing* är att metoden i sig har en tendens att vara väldigt inriktad på det specifika fallet och ger små möjligheter att dra generella slutsatser ifrån (Beach & Pedersen, 2013, s. 159). För denna undersökning kan metoden dock ge vissa bidrag till generaliserbarheten för undersökningen, detta då undersökningen även kompletteras i den andra delen av undersökningen med en kvalitativ innehållsanalys som kan ge bättre utsikter för undersökningens generaliserbarhet.

Ur det första steget av undersökningen som bedrivs utifrån *explaining-outcome process-tracing* kommer tre dimensioner utmynnans ur Stockholmsprogrammet för att belysa Sveriges viktigaste ståndpunkter de sökte driva vid skapandet av Stockholmsprogrammet.

Dessa aspekter kommer sedan att fungera som *operationaliseringarna* för det andra steget av undersökningen som berör att se på vilka avtryck Stockholmsprogrammet gjorde på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS). Denna *operationalisering* kommer användas genom den kvalitativa innehållsanalysen och de tre utvalda dimensionerna kommer att presenteras i det sista stycket under punkt **4.2.1.4**.

3.2.2 Kvalitativ innehållsanalys

Det andra steget av undersökningen kommer genomföras med en kvalitativ innehållsanalys, detta för att tolka texternas innehåll, undersökningen kommer inte räkna eller mäta innehållet i texterna (Bergström & Boréus, 2000, s. 9). Skälet till att använda sig av en kvalitativ innehållsanalys istället för en kvantitativ i det andra steget har sin grund i att tyngdpunkten i undersökningen har legat på att kartlägga den svenska vägen fram till Stockholmsprogrammet för att se på vad Sverige gjort för att utöva inflytande inför skapandet och utformandet av programmet. Den kvalitativa innehållsanalysen har funnits för att se på vilka avspeglingar man kan finna från Stockholmsprogrammet i EU:s interna säkerhetsstrategi, med hänsyn för att se på ifall det svenska inflytandet från Stockholmsprogrammet gjort något avtryck på ISS:en.

För att finna empirins innebörd har dokumenten analyserats manuellt, detta val har gjorts för att finna dokumentets likheter och skillnader med hänsyn till undersökningens operationaliseringar som kommit ur det första steget av undersökningen. Dessa operationaliseringar har ställts mot EU:s interna säkerhetsstrategi för att se på vilka av Sveriges ståndpunkter som går att finna i Stockholmsprogrammet har gett något avtryck i den europeiska interna säkerhetsstrategin (ISS). Operationaliseringarna har mätt ut vilken grad som man kan finna likheter/skillnader mellan Stockholmsprogrammet och EU:s interna säkerhetsstrategi, för att genom detta se på vilka avtryck det svenska inflytandet i slutändan gav på utformandet av strategin, då med hänsyn till fokusområdet organiserad brottslighet.

Ett argument till att författaren använt sig av en kvalitativ ansats före en kvantitativ beskriver Esaiasson m.fl. att ”ett viktigt skäl är att helheten i texten, det centrala som forskaren är ute efter att fånga in, antas vara något annat än summan av delarna (de detaljerade analysenheterna).” (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2012, s. 210) Denna förklaring anser författaren ger en god insikt till valet av den utvalda metoden, detta då innebörden av texten är viktigare snarare än att se hur många gånger ett ord exempelvis organiserad brottslighet nämnts.

3.3 Källkritik

Författaren av denna undersökning har som strävan att vid arbetet med det empiriska materialet nyttjat sig av god forskningssed (Vetenskapsrådet, 2011). Då det empiriska materialet för undersökningen består av officiella dokument både från EU och från den svenska staten anser författaren att materialet bör för undersökningen ses ha god trovärdighet (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2012, s. 278). Författaren har även genomfört en intervju för att belysa det svenska arbetet fram till Stockholmsprogrammet och hur Sverige använt sitt ordförandeskap för att inneha inflytande. Intervjun har som nämnt genomförts med Anna-Carin Svensson som arbetar som internationell chefsförhandlare på Justitiedepartementet. Författaren är medveten att Svenssons åsikter kan vara vinklade utifrån Justitiedepartementets syn på frågan och kan ha politiska påtryckningar, dock är Svensson ej politiskt tillsatt. Svensson har varit aktiv både i det svenska arbetet kring organiserad brottslighet så som i det europeiska arbetet till Stockholmsprogrammet och sen ISS:en, därav anser författaren att intervjun och intervjuobjektet har en viktig *centralitet* samt att *samtidigheten* bör ses som god då Svenssons arbete i frågan bedrivs fortfarande (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2012, ss. 281-284). Då undersökningens material består av dokument har dessa på ett gott sätt kompletterats med intervjun med Svensson då möjligheten för att dubbelkolla t.ex. vissa förändringar mellan Stockholmsprogrammet och EU:s interna säkerhetsstrategi (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2012, s. 288). Intervjun med Svensson har haft stor betydelse för undersökningen. Materialet bör som nämnt ses ha god trovärdighet (Vetenskapsrådet, 2011) Författaren är medveten att en kvalitativ ansats försvårar för författaren att vara helt objektiv vid arbetet, detta då nästan all kvalitativ forskning tenderar att bli vinklad beroende på forskarens utgångspunkt (Denscombe, 2009, ss. 383, 384). Vid genomgången av materialet med de utvalda metoderna har författaren ämnat inte få med egna åsikter för att hindra att systematiska fel uppstår, att undersökningen verkligen mäter det den avser att mäta detta är något som kan påverka validiteten. Subjektivismen som kan uppkomma vid analysen av materialet kan påverka reproducerbarheten för undersökningen, med andra ord kan det påverka reliabiliteten. (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2012, ss. 57, 63)

Då författaren är medveten kring dessa belastningar har författaren ständigt sökt bedriva en opartisk linje vid bearbetandet av materialet. Det utvalda materialet och metoderna anser

författaren vara de mest tillfredställande för att genomföra en god undersökning som skall komma att besvara syftet och frågeställningarna för undersökningen.

3.4 Avgränsningar

En central avgränsning som gjorts av författaren är att endast analysera Sverige och dess möjliga inverkan på EU. Ingen vikt kommer läggas på EU:s påverkan på Sverige. Det som har legat till grund för denna avgränsning är att det är intressant att se på Sveriges möjlighet till inflytande, då Sverige räknas som en liten stat i EU. Det som gör denna avgränsning relevant att endast fokusera på Sverige är att trots att Sverige räknas som en småstat är Sverige delvis ett unikt land, Sverige har varit medlemmar i EU sedan 1995 och bör därför ha väl uttalande förmågor i EU. Undersökningen har avgränsats genom att se mellan åren 2007 – 2010 då Stockholmsprogrammet och sedan EU:s interna säkerhetsstrategi lades fram. De skäl som ligger till grund för avgränsningen att börja analysen från 2007 är att i den svenska förvaltningen kommer organiserad brottslighet med fokus på EU av större omfattning från 2007, därav ligger begränsningen naturligt från 2007, även till följd av undersökningens omfattning. Ett annat skäl till att tidsavgränsningen är att 2007 startade Sverige en stor nationell insats (GOB-satsningarna) för att motarbeta organiserad brottslighet och det var detta arbete som låg som grund inför det svenska utformandet av Stockholmsprogrammet kring hur EU bör bekämpa organiserad brottslighet.

4. Vägen fram till Stockholmsprogrammet (SP)

4.1 Sveriges regering/riksdag

4.1.2 Svenska statens arbete kring organiserad brottslighet

2007 tog den svenska regeringen ett initiativ till en bred nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten i Sverige (Justitiedepartementet, 2013, s. 3). Den nationella mobiliseringen medförde att det inte endast var rättsväsendet som arbetade mot grov organiserad brottslighet (GOB) utan nu involverade detta tio myndigheter som finns både inom och utanför det svenska rättsväsendet, dessa tio myndigheter som fick i uppdrag att samarbeta mot grov organiserad brottslighet var; Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Försäkringskassan, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Skatteverket, Kronofogden, Polisen, Kustbevakningen och Åklagarmyndigheten. Fokus var på samverkan vid informations- och kunskapsutbyte för att på ett effektivt sätt mobilisera de svenska krafterna i att bekämpa grovt organiserad brottslighet (Rikskriminalpolisen, 2011, s. 4). Det som ses som centralt i arbetet mot den organiserade brottsligheten i Sverige är att inte endast se på det nationella forumet utan även det internationella. EU är ett viktigt forum vid arbetet mot den organiserade brottsligheten. För att motverka GOB krävs enligt svensk uppfattning ett ”[...] väl utvecklat internationellt samarbete samt att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till effektiva metoder” (Justitiedepartementet, 2013, s. 3). Detta är något Sverige tog upp som en viktig ståndpunkt för Sverige att arbeta utifrån. För att motverka den grov organiserade brottsligheten måste Sverige även nå ut i EU, då grovt organiserade brottsliga organisationer sällan endast är nationella utan har oftast förgreningar internationellt, då behövs det ett gemensamt internationellt arbete med att bekämpa organiserad brottslighet.

Sverige har som nation haft ett stort engagemang i att motarbeta grov organiserad brottslighet, Sverige har varit aktiva i detta innan 2007, ett exempel på tidigare engagemang är när Sverige i april 2004 tillträdde Förenta Nationernas (FN) konvention mot gränsöverskridande brottslighet (Regeringen, 2008a, s. 9).

Den nationella operativa satsningen, GOB-satsningarna som kom 2007 visar tydligt på Sveriges vilja till att implementera snarare än att skapa olika riktlinjer och policys. Genom Sveriges arbete mot en mer globaliserad värld med god global utveckling har det fallit Sverige naturligt att arbeta mot organiserad brottslighet, detta då denna gren av brottslighet täcker ett

väldigt stort område av brott, denna brottslighet har negativa aspekter på Sveriges arbete med global utveckling. Därav tog Sverige som nämnt ett stort steg i arbetet mot organiserad brottslighet. Något som kan tydliggöra varför arbetet mot organiserad brottslighet är viktigt är att ”gränsöverskridande organiserad brottslighet omsätter cirka 1 000 miljarder dollar årligen och motsvarar världens totala försvarsutgifter” (Regeringen, 2008b, s. 17).

I regeringens skrivelse 2007/08:89 tar regeringen upp på ett beskrivande vis problematiken kring varför Sverige vill arbeta mot organiserad brottslighet detta är eftersom ”narkotikahandel, vapenhandel, korruption, penningtvätt, smuggling, och människohandel är uttryck för hur en gränsöverskridande organiserade brottsligheten undergräver grundläggande samhällsfunktioner och bidrar till socialt, ekonomiskt och politiskt förtryck” (Regeringen, 2008b, s. 17), något Sverige ser som grundläggande värderingar som skall vara fria i ett demokratiskt samhälle. Sverige har sedan 2007 arbetat intensivt för att ta upp arbetet mot den organiserade brottsligheten på den internationella agendan, då i synnerhet med fokus på den europeiska politiska agendan. Sverige har sedan länge varit medvetna om att för att stoppa något gränsöverskridande behöver arbetet även vara gränsöverskridande, med andra ord en av grundtankarna med EU (Regeringen, 2008b, s. 18). Den svenska statens arbete mot grov organiserad brottslighet med att förvandla idéer till politik och sedan implementera politiken är något Sverige försökt driva både nationellt och internationellt resolut sedan 2007.

Våren 2007 antogs även Världsbanksstrategin mot organiserad brottslighet, en strategi som Sverige var med och drev fram. Under framtagandet av Världsbanksstrategin innehade Sverige en viktig roll med konsultation kring hur den skall se ut samt arbetade med att implementera strategin därefter (Regeringen, 2008b, ss. 72-73). I regeringens skrivelse 2007/08:89 tar man upp att den svenska regeringen skall verka för internationellt samarbete mot organiserad brottslighet och att ”Sverige kommer att fortsätta medverka aktivt i samarbetet” (Regeringen, 2008b, s. 73), något som kom att bli allt tydligare i och med det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009.

Det svenska politiska arbetet kring organiserad brottslighet sedan GOB-satsningarna 2007, så har fokus legat på samarbete mellan de nationella myndigheterna, ett avtryck man kan se på Sveriges mål internationellt för samarbete är det polisiära samarbetet mellan de nordiska länderna som gått ut på ett smidigt gränsöverskridande polissamarbete. Detta arbete kom även

att påverka Sveriges arbete hösten 2009 då Sverige blev ordförande i EU. (Justitiedepartementet, 2008, s. 201)

4.2 Sveriges ordförandeskap i EU

Hösten 2009 (1 juli – 31 december) var Sverige ordförande i EU:s ministerråd för andra gången, senaste gången var våren 2001. Sverige hade under detta ordförandeskap några prioriteringar, klimat och den ekonomiska krisen var så klart i fokus, dock fanns något annat som Sverige ämnade driva och skapa. Detta var Stockholmsprogrammet som skulle bli fortsättningen av det tidigare Haagprogrammet som kom 2004 och gick ut under 2009. Haagprogrammet hade i sin dåvarande form kunnat omformuleras och verkat några år till, dock kände Sverige att ”Yes, nu blir det ett Stockholmsprogram” (Svensson, 2013).

Det strategiska valet till att Sverige ville skapa sitt egna program kring frihet, säkerhet och rättvisa i EU var att när Sverige var ordförandeland tillsattes en ny kommission i EU, ett annat skäl var att Lissabonfördraget kom att träda i kraft den 1 december 2009, för EU:s del fanns det inte så många andra frågor uppe på agendan. För svensk del kändes det naturligt att ”med en ny kommission och ett nytt parlament skapa ett nytt program” (Svensson, 2013). Efter de svenska GOB-satsningarna föll det Sverige naturligt att driva de nationella frågorna på det internationella europeiska planet och möjligheten att driva frågan kring arbetet mot organiserad brottslighet möjliggjordes genom det svenska ordförandeskapet i EU. Detta genom att utforma Stockholmsprogrammet. (Svensson, 2013)

4.2.1 Stockholmsprogrammet

Som nämnt var ett mål med det svenska ordförandeskapet i EU att utforma ett program med syfte att skapa nya och utveckla de befintliga samarbetena på det rättsliga och inrikesområdena inom EU. Detta program kom att utformas av Sverige under sitt ordförandeskap och fick namnet Stockholmsprogrammet som var uppföljaren till Haagprogrammet och utformades för att verka mellan 2010-2014, Stockholmsprogrammet antogs av Europeiska rådet den 11 december 2009. (Regeringen, 2010, s. 5)

Huvudsyftet med Stockholmsprogrammet var att Sverige tydligt fokusera på den enskilda europeiska medborgarens rättigheter och skydd. Målsättningen med det svenska ordförandeskapet var att stärka ”EU som en global aktör med en tydlig agenda för fred, utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter” (Regeringen, 2010, s. 6), där organiserad brottslighet är ett tydligt hot mot de europeiska medborgarnas skydd, men även ett hot mot utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter.

4.2.1.1 Ordförandeskapet

Att vara ordförandeland i EU var för Sverige en möjlighet att påverka policyutformandet och ett av de svenska målen med Stockholmsprogrammet var att inrikta fokus på att implementera åtgärder snarare än att utforma fler policys (Svensson, 2013., Regeringen, 2010. s. 25).

Hela processen med att skapa ett Stockholmsprogram har sin start i som nämnt att nu fanns utrymme för Sverige att sätta agendan och göra en direkt avspeglning av svensk politik på europeisk nivå och för att göra detta sågs ordförandeskapet i EU som det mest centrala forumet. Anna-Carin Svensson beskrev fördelen med ordförandeskapet för Sverige på ett givande vis; ”Man kan påverka väldigt mycket som ordförande, då vi idag är 28 stater kan det vara svårt att som en litet stat påverka och bli hörd. Men genom att inneha ordförandeskapet skapades en plattform som gjorde att Sverige kunde implementera den svenska viljan.” (Svensson, 2013) Stockholmsprogrammet utformades i två steg, det första steget bestod av att Sverige som ordförandeland skapade ett första utkast till Stockholmsprogrammet, sedan ett slutgiltigt Stockholmsprogram där de resterande medlemsstaterna hade fått säga vad de velat ha med.

4.2.1.2 Vikten av samarbete och ständiga kompromisser

Det första utkastet till Stockholmsprogrammet (SWE Presidency - European Council, 2009) kom den 16 oktober 2009 alltså cirka ett halvår innan den slutgiltiga klubbades igenom. I detta utkast var de stora dragen vid arbetet kring organiserad brottslighet inriktat på samarbeten mellan medlemsstater, detta har varit ett fokus från svensk sida att inrikta arbetet på ömsesidigt förtroende genom gemensamma värderingar och en gemensam syn på problemet (SWE Presidency - European Council, 2009, s. 3). Ett av Sveriges huvudsyften med Stockholmsprogrammet var att gemensamt arbeta med att implementera politiken

operativt, "[...] to full and effective implementation and enforcement of existing instruments." (SWE Presidency - European Council, 2009, s. 3) Att brännpunkten för Stockholmsprogrammet var att komma överens om strategier kring hur medlemsstaterna på en operativ nivå kan arbeta på ett effektivt vis mot organiserad brottslighet, för att göra en reell skillnad. Utkastet av Stockholmsprogrammet är särskilt inriktat på samarbete inom flera olika grenar, det operativa arbetet och implementeringen genom samarbete skall ses som centralt. Anna-Carin Svensson anser att det första utkastet av Stockholmsprogrammet var det "bästa Stockholmsprogrammet, för då var det i stort sett så som vi ville ha det, sen började man förhandla med de andra medlemsstaterna och det blev spretigare" (Svensson, 2013). Sverige påtalade genom Stockholmsprogrammet att informationsutbyte mellan medlemsstaterna var avgörande och "skall ses som en nyckel för framgång för att man skall kunna motarbeta organiserad brottslighet" (Svensson, 2013).

4.2.1.3 Informationsutbyte

Vid utformandet av Stockholmsprogrammet har en kärnfaktor för Sverige varit att driva fram *Information Management Strategy*. Med denna strategi avses att EU skall genom samarbete effektivt utbyta information mellan dess medlemsstater för att vara en resolut kraft vid bekämpandet av organiserad brottslighet, *Information Management Strategy* är "[...] functionally defined, i.e. depends on the task to be carried out, as opposed to competence-based or organisationally defined. It follows that the EU Information Management Strategy provides for the multidisciplinary approach needed to develop an Area of Freedom, Security and Justice, notably the potential of enhanced information exchange and closer cooperation between all the parties involved in order to increase efficiency in the fight against cross-border crime." (European Council, 2009, ss. 3-4) Sverige har ansett detta som oerhört centralt då informationsutbyte kan göras mer effektivt i EU, Sverige ville ha ett helhetstänk, att utbyta information är en primär faktor för att bekämpa organiserad brottslighet. Sverige ansåg att EU och dess medlemmar måste bli mer effektiva på att utbyta information inom alla sektorer för att bli en sammanknuten och effektiv transnationell institution. (Svensson, 2013) (SWE Presidency - European Council, 2009, s. 17)

4.2.1.4 Tandläkarmottagningen och vikten av framgång

Det slutgiltiga Stockholmsprogrammet som lades fram 4 maj 2010 har i stora drag samma grunder som det första svenska utkastet. Efter att Sverige tagit fram utkastet påbörjades förhandlingarna för att de andra medlemsstaterna skulle godkänna programmet. En process som Sverige bedrev i denna förhandling är något som Anna-Carin Svensson kallade ”den svenska tandläkarmottagningen” (Svensson, 2013). Denna svenska mottagning gick ut på att alla medlemsstater fick under hösten 2009 skicka en liten delegation på cirka 2-3 personer för att träffa en av justitiedepartementets statssekreterare för att framlägga vad de ville få med i programmet. Efter alla dessa möten fick Sverige sätta sig ned och se på ”[...] här finns det gemensamma nämnare, det kan vi gå på” (Svensson, 2013), för Sverige var det viktigt att få igenom Stockholmsprogrammet under sitt mandat, då ett misslyckande i frågan kunde minska Sveriges inflytande och försämra det svenska ryktet som goda förhandlare i EU (Svensson, 2013). I och med att Sverige så gärna ville lyckas få ihop Stockholmsprogrammet blev det mycket kompromisser för att få att alla stater kunde godkänna programmet, en konsekvens av detta blev att Stockholmsprogrammet blev väldigt brett och väldigt precist med små möjligheter att tolka för att använda programmet för operativt arbete, programmet fick ”en julgrans effekt, alla får hänga på sin julgranskula och det slutar med att granen blir överbelastad” (Svensson, 2013), detta är något man kan se på Stockholmsprogrammet.

För svensk del var det av yttersta vikt att Stockholmsprogrammet blev klart under det svenska ordförandeskapet, både till följd av vikten att lyckas men även prestige som tillkommer för Sverige något Anna-Carin Svensson styrkte under intervjun att ”det var viktigare att frågan blev svensk, snarare än att den blev perfekt” (Svensson, 2013).

En gemensam faktor som man finner från utkastet och sedan mera i Stockholmsprogrammet är direktivet att skapa en europeisk intern säkerhetsstrategi (ISS), denna strategis fokus skall ligga på att skydda de interna värdena i unionen från terrorism och organiserad brottslighet. Då gränsöverskridande brottslighet har blivit ett omfattande problem för unionen och det enda viset att bekämpa detta är att medlemsstaterna tillsammans definierar en gemensam strategi som de arbetar utifrån. Den europeiska interna säkerhetsstrategin var ett resultat av Stockholmsprogrammet då Sverige var ordförande, dock utformades den senare europeiska interna säkerhetsstrategin av spanjorerna som innehade ordförandeskapet våren 2010.

Även om det slutgiltiga Stockholmsprogrammet skiljer sig på vissa punkter ifrån utkastet kan man se några direkta svenska avspeglingar kring vad Sverige som ordförandeland velat driva både genom utkastet och som senare går att finna i Stockholmsprogrammet.

De tre dimensioner som Stockholmsprogrammet fokuserar på är:

- **Samarbete:**

För att EU skall kunna motverka organiserad brottslighet behövs samarbete på både regional- och internationellnivå. Samarbete kan även tas i form av utbildning kring olika aspekter.

- **Informationsutbyte:**

En huvudfaktor för Sverige har varit *information management strategy*, som syftar till att länder skall ha möjlighet att på ett effektivt vis utbyta information genom alla led för att effektivt bekämpa organiserad brottslighet.

- **Operativt arbete:**

Vikten av att implementera Stockholmsprogrammet och arbeta operativt den har för svensk del varit centralt, för att på ett effektivt sätt bekämpa organiserad brottslighet.

Dessa tre dimensioner sammanfattar det mest centrala i Stockholmsprogrammet och kommer för nästa del av undersökningen fungera som *operationaliseringen* för att se på vilka avtryck Stockholmsprogrammet gjort på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS), för att belysa undersökningens syfte som är att se på småstaters möjlighet till inflytande.

5. Stockholmsprogrammets avtryck på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS)

5.1.1 Samarbete

Som i Stockholmsprogrammet ses samarbete som en central faktor för att EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS) skall få ett genomslag, där en gemensam utbildning med gemensam syn på problemet organiserad brottslighet framkommer. ”We also need to overcome the, obstacles posed by divergent national approaches, where necessary through legislation on judicial cooperation to strengthen mutual recognition and common definitions of criminal offences and minimum levels of criminal sanctions.” (European Commission, 2010, s. 4) I den interna säkerhetsstrategin lyfts det upp flera gånger vikten av att gemensamt samarbeta mot samma mål är vägen för EU att gå för att på ett effektivt och resolut sätt bekämpa den organiserade brottsligheten som utgör ett hot mot EU och dess medlemsstater. Denna samverka ska även innebära gemensamma operationer mellan medlemsstaters polis, tull, gränspolis och genom de europeiska organen Eurojust (EU:s förstärkning av samarbete på rättsliga området), Europol (Europeiska polisbyrå) och OLAF (EU Anti-Fraud Office)

För att bekämpa organiserad brottslighet krävs en gemensam utbildningslinje för medlemsstaterna, detta är något som Sverige valde att ta med i Stockholmsprogrammet, utbildningen skall ske både teoretiskt men även praktiskt, genom gemensamma utbildningar för poliser, åklagare och andra berörda av rättsväsendet i unionens medlemsstater (European Council, 2010, ss. 13, 30). Detta är något som även kom att vävas in i EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS), där man valt att påvisa vikten av att utbilda den polisiära sfären för att unionens rättsväsende skall arbeta efter samma grundprincip och riktlinjer för att på ett enat europeiskt vis bekämpa den grovt organiserade brottsligheten i Europa (European Commission, 2010, s. 5).

5.1.2 Informationsutbyte

Informationsutbyte var en fråga som Sverige med sitt ordförandeskap ämnade lyfta fram och något man även finner i den europeiska interna säkerhetsstrategin även, dock är det inte lika tydligt uttalat i ISS:en som i Stockholmsprogrammet. Utan i den interna säkerhetsstrategin är det mer implicit införstått att informationsutbytet genom olika kanaler mellan medlemsstater och via EU och Europol/Eurojust/OLAF skall ses som en nödvändighet för EU att kunna vara

konkurrenskraftiga i arbetet mot organiserad brottslighet. Information management strategy skiljer sig mellan Stockholmsprogrammet och EU:s interna säkerhetsstrategi att i Stockholmsprogrammet har strategin ett helt eget kapitel som beskriver hur och vad av den som ska implementeras. I ISS:en har strategin vävts in i de olika delarna och man kan se direkta likheter i att synen på informationsutbyte är centralt för EU:s framgång på området. Ett område för informationsutbytet är passagerarlistorna för flygplan som ankommer till EU:s territorium och passagerarlistor för plan som lämnar territoriet, detta utbyte finns till för att bekämpa till exempel organiserad brottslighet, men även för att kunna åtala personer som är aktiva inom organiserad brottslighet för att kunna föra ett register över dem, detta är en del av innebörden med information management strategy (European Commission, 2010, s. 5). En avspegling från Stockholmsprogrammet samt en direkt avspegling av hur Sverige ansåg för hur denna del kom att bakas in i EU:s interna säkerhetsstrategi sammanfattar Anna-Carin Svensson med att ”informationshantering och informationsutbytet var nog det som vi var mest nöjda med att det fanns med i EU:s interna säkerhetsstrategi, då det var en central fråga för oss i Stockholmsprogrammet och är även något vi fortsätter att driva i arbetet mot organiserad brottslighet” (Svensson, 2013).

5.1.3 Operativt arbete

I stort kan man säga att den europeiska interna säkerhetsstrategin har det lite mer praktiska angreppssättet som Sverige ville åstadkomma med Stockholmsprogrammet, samt att man kan se direkta avspeglingarna i fokusområden som Stockholmsprogrammet tog upp.

Då det var spanjorerna som utformade den interna säkerhetsstrategin hade inte Sverige lika mycket att säga till om, dock kan man se i ISS:en att spanjorerna tagit till akt Stockholmsprogrammet och dess åsikter som grund för ISS:en som tanken var. Även om den interna säkerhetsstrategin tar upp att operativt arbeta är viktigt så har den inte samma syn på implementering som man kan finna i Stockholmsprogrammet (European Council, 2010, ss. 19-20), Utan ISS:en består mer av rekommendationer till hur medlemsstaterna kan implementera den interna säkerhetsstrategin vid arbetet mot organiserad brottslighet, snarare än tydligt säga att medlemsstaterna *ska*, som Stockholmsprogrammet ämnade mer till.

En operativ aktion man kan finna i arbetet mot organiserad brottslighet i den interna säkerhetsstrategin (ISS) är att ”member states must by 2014 establish Asset Recovery Offices equipped with the necessary resources, powers and training, and the ability to exchange

information” (European Commission, 2010, s. 6), detta kan man koppla mot de svenska kärnfrågorna, citatet visar på en tydlig markering för att operativt arbete måste bedrivas för att unionens arbete skall få genomslag, vid bekämpandet av organiserad brottslighet, något som Sverige drev hårt i och med Stockholmsprogrammet.

Inom fältet för att bekämpa organiserad brottslighet lyftes operativa initiativ fram i Stockholmsprogrammet, ett exempel på detta är att stärka det operativa samarbetet kring gränskontroller inom EU, ett operativt arbete som var av yttersta vikt för att kunna bekämpa gränsöverskridande organiserad brottslighet (European Council, 2010, s. 26). I EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS) ses detta även som en central faktor vid bekämpandet av organiserad brottslighet, genom att operativt implementera och samarbete mellan poliser och tullpersonal kring de europeiska gränserna kan unionen gemensamt verka mot organiserad brottslighet (European Commission, 2010, ss. 11-12).

6. Analys

Undersökningen har visat oss att det har funnits ett tydligt svensk grund i utformandet av det slutgiltiga Stockholmsprogrammet, det har även visat oss att en väletablerad småstat som Sverige tenderar att använda flera kanaler för att utöva inflytande i EU, där ett centralt forum är när Sverige innehaft ordförandeskapet. Detta kan man se på genomslaget för de svenska kärnpunkterna i Stockholmsprogrammet: *Samarbete, informationsutbyte och operativt arbete* haft i EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS). Panke tar i sin teori upp att småstater som Sverige som varit medlemmar i EU länge tenderade att inte använda sig av ordförandeskapet för att utöva inflytande i unionen, detta är något som analysen av denna undersöknings empiri motbevisat, något Sverige valde, som Anna-Carin Svensson menade att ordförandeskapet var en möjlighet för Sverige att göra skillnad och få chansen att implementera den svenska synen på den europeiska agendan (Svensson, 2013). Empirin som legat till grund för undersökningen visar att Sverige har drivit en fråga från det nationella planet upp till det internationella genom att implementera den svenska synen kring arbetat mot gränsöverskridande organiserad brottslighet i den transnationella organisationen som EU är.

Resultaten har varit tillhands för att besvara de två huvudsakliga frågeställningarna för undersökningen som är: *Hur ämnade Sverige påverka utformandet av Stockholmsprogrammet med hänsyn till dess inflytande som ordförandeland i EU hösten 2009?* och *Vilka avtryck från Sveriges ordförandeskap med grund i Stockholmsprogrammet kan man se på den europeiska interna säkerhetsstrategin (ISS)?* Med dessa frågeställningar kommer resultatet av undersökningen diskuteras här och kopplas mot tidigare forskning och teori och sedan ges de slutgiltiga svaren under avsnittet 7. *Slutsatser*.

Av analysen som gjorts går det att finna att Sverige ämnat använda ordförandeskapet i EU under hösten 2009 som en brygga för att kunna implementera det svenska arbetet mot organiserad brottslighet på den europeiska nivån. Detta har skett genom att Sverige tog på sig att utforma handlingsprogrammet Stockholmsprogrammet som var en uppföljare till Haagprogrammet. Att utforma Stockholmsprogrammet var en möjlighet för Sverige att stödja sitt rykte som en erkänd EU stat. Ser vi tillbaka till Diane Pankes modell för vilka hinder småstater har för att utöva inflytande i EU som vi såg i *Bild 1*

Makt typ		Nackdelar för småstater
Röstning & förhandlingsförmåga	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Förhandlingsförmåga och koalitionsmöjligheter under agenda sättningen. ▪ Förhandlingsförmåga och vilja till koalitionsskapande under beslutsprocessen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Låg förhandlings och röst förmåga; färre röster, sämre möjligheter att agera, mindre personal i den nationella delegationen för att utöva olika förhandlingsstrategier. ▪ Många småstater är nya medlemmar och har mindre utvecklade kontakter till andra medlemsstater.
Moralisk & institutionell makt	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Norm opinionsbildning genom moralisk auktoritet baserad på gott rykte och politisk framåtanda. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begränsad institutionell kapacitet och lägre moralisk makt: fattigare stater räknas knappast som politiska företrädare. ▪ Små nya stater har inte haft tid att bygga upp ett gott rykte genom att driva gemensamma europeiska mål.

Bild 1. (Panke, 2008, s. 7)

Visar det, trots att Sverige är en liten stat och i enlighet med Pankes teori bör ha sämre möjligheter att förhandla samt inneha en sämre institutionell förmåga för att kunna utöva inflytande, har Sverige gjort något som en liten stat tenderar att ha svårt för enligt Panke (Panke, 2008, ss. 24-25). Sverige har genom gott samarbete och god förhandlingsförmåga lyckats övervinna dessa hinder genom framgången att skapa Stockholmsprogrammet. Vi kan

även se att i Pankes teori kommer hon fram till att ”Sweden [...] do not regard the Presidency as a good window opportunity for equally pursuing national and European interests” (Panke, 2008, s. 17), detta är något denna studie tillbakavisar, Sverige såg ordförandeskapet som en möjlighet att påverka den europeiska politiken och såg möjligheten att lyfta upp det nationella intresset, arbetet mot grovt organiserad brottslighet på det europeiska planet (Svensson, 2013). Att Sverige valde att genomföra Stockholmsprogrammet under sitt ordförandeskap var även ett ”prestige projekt, där vi hade möjligheten att styra utformandet, det var även en möjlighet för Sverige att visa på Sveriges engagemang i EU” (Svensson, 2013) detta visar på utvecklingen att små äldre stater som Sverige även ser ordförandeskapet som ett centralt forum för att driva frågor. Trots att Sverige redan har väletablerade kommunikationsvägar i EU både genom ministerrådet och kommissionen (Svensson, 2013).

Enligt Panke fungerar moralisk och institutionell makt som en delvis avgörande faktor för småstater att inneha något som helst inflytande i EU, detta är även något som småstater tenderar att inte ha. Det finns en viss problematik i Pankes argumentation kring detta, eftersom denna undersökning har kunnat belysa att småstater som Sverige har välutvecklade kommunikationsvägar och goda relationer med många större medlemsstater inom EU.

Ser man till maktfaktorn i detta, kan vi dra paralleller mot Thorhallssons forskning kring småstaters möjlighet till inflytande, där Thorhallsson menar att småstaters inflytande och makt definieras utifrån fyra dimensioner och dessa är som nämnt baserade på statens totala population, storleken på nationens territorium, landets BNP och landets totala militära kapacitet (Thorhallsson, 2000, ss. 4-7, 232-233). Utifrån Thorhallssons teori kan den substantiella makten för en liten stat i EU inneha stor påverkan på den lilla statens möjlighet till inflytande. I Sveriges fall anser författaren av denna undersökning att den substantiella makten för Sverige bör ses utifrån det svenska väletablerade samarbetet med olika medlemsstater. Att Sveriges goda egenskaper att kunna förhandla och kompromissa skall ses som en central faktor för de svenska möjligheterna till inflytande och skall ses som en stark maktfaktor för Sverige vid att utöva inflytande i EU utifrån Thorhallsson. Undersökningen förstärker även Kronsells reflektioner kring hur småstater lyckas utöva inflytande i EU, Sveriges lyckade nationella arbete mot organiserad brottslighet med grund i GOB-satsningarna gav Sverige goda insikter och förutsättningar för att lägga fram strategin i Stockholmsprogrammet. Detta nationella engagemang har även kunnat vara förtroendeingivande bland de andra medlemsstaterna för svensk del och gett Sverige vissa fördelar vid förhandlingarna till Stockholmsprogrammet. Utifrån Kronsell visar det svenska

arbetet även på en lyckad koordination av det nationella intresset, att bekämpa organiserad brottslighet (Kronsell, 2002, s. 6). Trots detta, skall ordförandeskapet ses som navet för svenskt inflytande vid skapandet av Stockholmsprogrammet, där det nationella arbetet skall ses som en central variabel.

7. Slutsatser

Författaren av denna undersökning har genom arbetet sett hur Sverige använt sitt ordförandeskap i EU under hösten 2009 för att implementera det svenska nationella arbetet mot organiserad brottslighet. Detta inflytande har skett genom att Sverige tog beslutet att utforma ett nytt strategiskt program till följd av att Haagprogrammet löpte ut under 2009. Sverige såg sin chans genom att inneha ordförandeskapet kunna forma Stockholmsprogrammet efter vissa svenska kärnfrågor: *Samarbete*; vikten av att de europeiska medlemsstaterna samarbetar mer integrerat samt att detta samarbete ter sig genom gemensam utbildning i frågan kring arbetet mot organiserad brottslighet, *Informationsutbyte*; Sverige har syftat till att enda sättet att bekämpa organiserad brottslighet är genom informationsutbyte mellan medlemsstaterna, ett exempel på detta är passagerarlistorna. Och den sista kärnpunkten Sverige drivit är *Operativt arbete*; Sverige har som ordförandeland valt att lägga fokus på att implementera de gemensamma värderingarna, med andra ord inte bara skriva under, utan vikt ligger vid att gemensamt operativt arbeta genom samarbete och informationsutbyte för att få ett effektivt operativt arbete mot organiserad brottslighet.

Sverige la stor vikt på att göra frågan kring arbetet mot organiserad brottslighet ”svensk”, det var en fråga Sverige ville vara en god förebild för (Svensson, 2013). Något som kan ses som en skillnad mot Pankes teori, där hon menar på att småstater tenderar att inte vilja driva enskilda frågor utan mer ses som medpassagerare. Studien visar även på ordförandeskapets möjlighet till inflytande. För Sverige var ordförandeskapet inte bara en chans att driva upp det svenska nationella arbetet på den europeiska agendan, utan det svenska arbetet med utformandet av Stockholmsprogrammet sågs som en prestigefråga för Sverige. Ett citat av Anna-Carin Svensson kan belysa denna syn med att ”det var viktigare att frågan blev svensk, snarare än att den blev perfekt” (Svensson, 2013). För svensk del ses arbetet med Stockholmsprogrammet som ett lyckat fall där de svenska vinsterna varit ökat inflytande i EU genom ordförandeskapet, genom Sveriges vilja till förhandling och villighet till kompromisser

har Sverige syn som goda förhandlare stärkts (Svensson, 2013). Utifrån undersökningen och resultatet kan man se tydliga tendenser att det svenska ordförandeskapet hade en tydlig påverkan på Stockholmsprogrammet, den svenska synen genom Stockholmsprogrammet gjorde även avtryck på EU:s interna säkerhetsstrategi (ISS), där de svenska kärnfrågorna: samarbete, informationsutbyte och operativt arbete är centrala faktorer som EU:s medlemsstater även ser som vitala för den europeiska interna säkerheten. Det svenska ordförandeskapet hade till viss del goda förutsättningar för att påverka utformandet av ISS:en då Spanien var ordförandelandet som skapade den interna säkerhetsstrategin (ISS), eftersom Spanien varit med under de flesta förhandlingarna inför Stockholmsprogrammet, vid processen av utformandet av ISS:en var de intresserade av den svenska synen (Svensson, 2013). Dock var skillnaden vid utformandet av ISS:en att Spanien var som nämnt ordförandeland och ordförandelandet tenderar att vilja driva dess nationella inriktning. Med andra ord, det skilde sig på en central punkt mellan Stockholmsprogrammet och ISS:en, i Stockholmsprogrammet försökte Sverige driva det operativa arbetet av implementeringen att programmet som skulle ha en essentiell roll för att stärka unionens roll vid bekämpandet av organiserad brottslighet, i EU:s interna säkerhetsstrategi ligger fokus på implementering som Sverige ämnade till, dock är det inte lika resolut formulerat som i Stockholmsprogrammet, Spanien har valt lite mjukare formuleringar som visar sig genom olika rekommendationer för implementering.

Vi har sett att det svenska ordförandeskapet gett tydliga avtryck på Stockholmsprogrammet och att detta inflytande har genom Stockholmsprogrammet gett avtryck på den europeiska interna säkerhetsstrategin (ISS), dessa avtryck har tagit sig form genom de svenska kärnpunkterna *samarbete, informationsutbyte och operativt arbete*.

8. Avslutande reflektioner av studie

Den kritik man kan finna mot undersökningen och dess resultat är valet av material, denna kritik grundar sig i att det valda materialet kan vara vinklat för att visa på det svenska inflytandet, dock har författaren i största mån sökt att hålla urvalets objektivitet. En annan kritik man kan se för undersökningen är frågan ifall resultatet hade varit detsamma vid val av annat ”gammalt” litet EU-land. Detta är något författaren av denna studie tror, oberoende på vilket äldre litet land som valts hade resultatet varit likartat, detta då de flesta länder inom EU har använt ordförandeskapet för att väva in nationella intressen, då i synnerhet småstater.

Ordförandeskapet medför även prestige perspektivet för stater att genomföra projekt under sitt ordförandeskap. En annan reflektion författaren haft efter genomförandet av studien är att det kan vara fler variabler som kan påverka en stats inflytande, inflytandet kan vara påverkat på den enskilda statens ekonomiska position i unionen, möjligtvis förändras ett lands inflytande beroende på ifall landet har den gemensamma valutan euro eller inte. Möjligtvis hade en studie bestående av att jämföra två småstater i EU varit att föredra för att kunna öka studiens generaliserbarhet, dock som nämnt ser författaren av denna studie att den allmänna slutsatsen att småstater tenderar att använda sitt ordförandeskap för att lyfta upp nationella intressen styrkts.

9. Förslag på vidare forskning

Då uppsatsen endast fokuserat på hur Sverige ämnat utöva inflytande i EU genom sitt ordförandeskap vore det av intresse att genomföra en jämförande studie, där man till exempel kunde jämföra Sverige som varit medlemmar i EU sedan 1995 och att jämföra ett relativt nytt EU land, till exempel Estland som blev medlemmar i EU 2004 för att jämföra hur dessa länder försöker utöva inflytande i EU, för att se på vilka sätt de tenderar att utöva inflytande i EU.

Det vore även av intresse att föra en studie för att se på hur de ekonomiska implikationerna påverkar en liten stats möjlighet till inflytande. Ifall det finns något samband mellan en stats möjlighet till inflytande beroende på ifall landet är med i den ekonomiska gemenskapen, att landet tillämpat euron som valuta.

10. Källförteckning

Archer, C., & Nugent, C. (Mars 2006). Does the Size of Member States Matter in the European Union? *Journal of European Integration*, 28 (1), ss. 3-6.

Beach, D., & Pedersen, R. B. (2013). *Process-Tracing Methods - Foundations and Guidelines*. Michigan: University of Michigan.

Bergström, G., & Boréus, K. (2000). *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.

Cornell, S., & Swanström, N. (januari 2006). Transnationell brottslighet - ett säkerhetsshot? *KBM:s Forskningsserie* (10).

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Vol. Fjärde upplagan). Stockholm: Norstedts Juridik AB.

European Commission. (den 22 januari 2010). The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe. Brussels, Belgium: European Commission.

European Council. (den 30 november 2009). Council Conclusions on an Information Management Strategy for EU internal security. 2979th JUSTICE and HOME AFFAIRS Council meeting . Brussels, Belgium.

European Council. (den 4 maj 2010). The Stockholm Programme - An Open and Secure Europe Serving and Protecting Citizens. Brussels, Belgium.

Europeiska Unionens råd. (u.d.). Hämtat från <http://www.consilium.europa.eu/council?lang=sv> den 18 december 2013

EU-upplysningen. (den 16 augusti 2013). *EU-upplysningen*. Hämtat från <http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/Vad-EU-gor/Brott-och-straft-inom-EU/Organiserad-brottslighet/> den 18 december 2013

Gegout, C. (den 2 juni 2002). The Quint: Acknowledging the Existence of a Big-Four – US Directoire at the Heart of the European Union's Foreign Policy Decision-Making Process. *Journal of Common Market Studies* , ss. 331-344.

Ingebritsen, C. e. (2006). *Small States in International Relations* . University of Iceland Press.

Justitiedepartementet. (2008). *Ds 2008:38*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Justitiedepartementet. (den 21 februari 2013). Kommittédirektiv - Skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet. *Dir. 2013:19* . Stockholm, Sverige.

Kronsell, A. (2002). Can Small States Influence EU Norms? - Insight From Sweden's Participation in the Field of Environmental Politics. *Scandinavian Studies* , 74 (3).

Panke, D. (2008). *The Influence of Small States in the EU: Structural Disadvantages and Counterstrategies*. Dublin: Dublin European Institute Working Paper UCD.

Polisen. (den 31 januari 2011). Hämtat från <http://polisen.se/Norrbotten/Om-polisen/lan/No/op/Polisen-i-Norrbottens-lan/Projekt-och-samverkan/Grov-organiserad-brottslighet/> den 18 december 2013

Regeringen. (den 31 mars 2010). Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009. (*Skr. 2009/10:174* . Stockholm, Sverige.

Regeringen. (den 24 april 2008a). Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet. (*Prop. 2007/08:144*) . Stockholm, Sverige: Sveriges Regering.

Regeringen. (den 17 mars 2008b). Sveriges politik för global utveckling. (*Skr. 2007/08:89*) . Stockholm, Sverige.

Rikskriminalpolisen. (den 26 oktober 2011). Grov organiserad brottslighet (GOB-satsningen). Stockholm, Sverige.

Säkerhetspolisen . (2009). *Den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan på det demokratiska statsskicket – En första nationell hotbild* . Stockholm.

SWE Presidency - European Council. (den 16 oktober 2009). (Draft) The Stockholm Program - An open and secure Europe serving the citizen.

Svensson, A.-C. (den 17 december 2013). Internationell Chefsförhandlare Justitiedepartementet. (E. Balod, Intervjuare) Stockholm, Sverige.

Teorell, J., & Svensson, T. (2007). *Att fråga och att svara*. Malmö: Liber AB

Thorhallsson, B. (2000). *The Role of Small States in the European Union*. Aldershot: Ashgate.

Thorhallsson, B., & Wivel, A. (2006). Small states in the European Union: what do we know and what would we like to know? *Cambridge Review of International Affairs* , 19 (4), ss. 651-668.

Vetenskapsrådet. (2011). *God Forskningssed*. Bromma: Vetenskapsrådet.